

VVD verkiezingsprogramma

Provincie Gelderland
2023

Gelderland,
HARTstikke mooi.

DOEN WAT NODIG IS VOOR GELDERLAND

VVD: concrete oplossingen, ons hart klopt voor Gelderland!

Van Aalten tot Zutphen, de Achterhoek, Stedendriehoek (Cleantech), regio Arnhem-Nijmegen, Betuwe, Bommelwaard, Liemers, Veluwe en Rivierenland. Het Nederlands openlucht Museum, Kröller-Müller, Paleis het Loo. Wij zijn de 4-daagse, herdenking Airborne, Appelpop en Zwarte Cross. Wij zijn de grootste provincie van Nederland. Wij koesteren onze historie en bouwen aan de toekomst.

Zelden zijn we geconfronteerd met zoveel problemen tegelijk: zoals hoge energieprijzen, hoge inflatie, het stikstofdossier, de doorstroom van de asielopvang (statushouders en asielzoekers) en de opvang van de Oekraïense vluchtelingen, te kort aan arbeidskrachten en onvoldoende betaalbare woningen. Dit zorgt voor onzekerheid en onrust. Maar Gelderland is een veerkrachtige provincie. De Gelderse VVD wil met alle partners samenwerken aan concrete oplossingen. Het is belangrijk dat burgers ook onderdeel worden van de oplossing. De VVD gaat voor kansen voor iedereen: van jong tot oud, man of vrouw, huidige en toekomstige Gelderlanders.

De provincie speelt een cruciale rol in het oplossen van belangrijke vraagstukken. De Gelderse VVD benoemt niet alleen deze problemen, maar komt met concrete voorstellen deze aan te pakken. Passend bij onze identiteit: daadkrachtig en resultaatgericht. Zo kiezen we voor bijvoorbeeld in het stikstofdossier voor innovatie en maximale inzet op maatwerk. Samen met al onze 51 gemeenten bouwen we voor alle doelgroepen, betaalbaar en duurzaam. De energietransitie moeten we versnellen, samen met alle bedrijven en kennisinstellingen. Waarbij een betaalbare energierekening voor inwoners en bedrijven ons uitgangspunt blijft. In dit verkiezingsprogramma gaan we verder in op de zaken die we willen bereiken.

Vanuit onze liberale waarden vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale rechtvaardigheid heeft de VVD oog voor wat de Gelderlanders bezighoudt. Onze mensen staan midden in de Gelderse samenleving. Zij willen samen met u aan de slag, voor een HARTstikke mooi Gelderland, voor iedereen.

INHOUDSOPGAVE

HART VOOR WONEN IN GELDERLAND

Speerpunten	4
1. Hart voor leven... wonen en recreëren in Gelderland “Gelderse streken worden nog mooier”	5
2. Hart voor werk... innovatie en economie met een helder profiel “nog beter doen waar we goed in zijn”	11
3. Hart voor duurzaamheid... energietransitie, water en natuur in het klimaatvraagstuk “verantwoordelijkheid nemen”	15
4. Hart voor infrastructuur en mobiliteit... “om te werken en wonen moet je bewegen”	20
5. Hart voor overheidsbestuur... “met visie en slagvaardig”	23
6. Hart voor Financiën... “doelmatig besteden, nu en voor de toekomst”	25
7. Hart voor de Gelderse regio’s... “De VVD heeft veel te bieden”	25
8. Hart voor liberale waarden... “het is goed wonen en werken in een liberaal Gelderland”	28

SPEERPUNTEN

In de 8 hoofdstukken komen onze speerpunten terug.
De VVD heeft in de komende 4 jaar 10 speerpunten:

1. **Bouwen:** 100.000 nieuwe duurzame woningen
2. **Werk:** Aanpak krappe arbeidsmarkt; stimuleren Leven Lang Ontwikkelen
3. **Energie:** Transitie versnellen; draagvlak, haalbaar en betaalbaar
4. **Stikstof:** Innovatie, vrijwillige uitkoop en herverkaveling; we doen het samen
5. **Economie:** Meer innovatie, minder regels en sterke economische regio's
6. **Mobiliteit:** Bereikbaarheid en veiligheid verbeteren; kansen logistieke hotspots
7. **Cultuur en sport:** Aantrekkelijk leven door goede culturele voorzieningen en sportevenementen.
8. **Natuur:** Goed beheer, met oog voor water en bijdrage agrariërs
9. **Veiligheid:** Ondernijning en cybercriminaliteit voorkomen
10. **Financiën:** Verstandig financieel beheer

1. Hart voor leven, wonen en recreëren in Gelderland “Gelderse streken worden nog mooier”

Bouwen, bouwen, bouwen

Een huis is meer dan een stapel bakstenen. Of je nu kiest voor het dorp of liever in de stad, het is je thuis. De plek waar je je veilig en prettig voelt. Het is belangrijk om in een woning te wonen dat bij je past.

We staan echter voor een enorme opgave. De woningnood in Gelderland is groot. We moeten bouwen wat nodig is. De provincie heeft een regiefunctie als het gaat om wonen. We hebben een enorme behoefte aan betaalbare woningen voor iedereen en snel. De Gelderse VVD vindt het daarom noodzakelijk dat procedures om woningen te bouwen niet onnodig compliceert en/of lang zijn. De provincie houdt zich aan zijn kerntaak: het ordenen van de ruimte. Gemeenten willen wij veel vrijheden geven om snel 100.000 woningen te realiseren. Bij nieuwbouwplannen moet aandacht zijn voor de gevraagde woon- en leef-kwaliteit en het duurzaam circulair (ver)bouwen. Het transformeren van de huidige woningvoorraad is belangrijk. Inbreiden en uitbreiden, niet alleen in de stad en kern, maar ook bij de stad en de kern. Dit zal bovendien de leefbaarheid en het voorzieningenniveau versterken.

De provincie houdt zich aan zijn kerntaak: het ordenen van de ruimte. Voor wonen en wegen zijn zand en grind nodig. We hebben in onze provincie een grote rijkdom aan deze materialen. Op diverse plaatsen worden deze reeds gewonnen. Om te kunnen blijven bouwen zal dat moeten worden voortgezet. De provincie verstrekt de vergunningen. De VVD vindt het belangrijk dat in goed overleg met gemeenten en burgers dit wordt voortgezet. Na de winning moeten de betreffende gebieden een meerwaarde hebben voor de waterhuishouding, natuur en/of recreatief gebruik. Gezien de lange ontwikkeltijd let de provincie erop dat de bouw van huizen en wegen voortgang kan vinden.

Onze uitgangspunten:

- » 100.000 nieuwe duurzame Gelderse woningen bouwen voor iedereen en overal.
- » Doorstroming -> bouwen voor starters en ouderen.
- » Het ondersteunen van gemeenten met kennis.
- » Een positieve houding bij creatieve en nieuwe bouw- en woonvormen.
- » Procedures voor de gemeenten eenvoudiger en sneller maken.
- » Samen met het waterschap zorgen voor een schone bodem en voldoende schoon water.

(Grote) steden en landelijk gebied

Gelderland kent 51 gemeenten. Van groot tot klein, landelijk of stedelijk gelegen. Of je nu woont in een grote stad of een klein dorp allen kennen ze hun eigen kracht en uitdagingen. Onze kracht zit in onze diversiteit. Tezamen maken we Gelderland.

- » De **centrumgemeenten** moeten we versterken waar het gaat om de centrumfunctie. De bereikbaarheid van en naar deze gemeenten is cruciaal. Daarbij gaan we uit van wegvervoer en openbaar vervoer.
- » Het **landelijk gebied** kent haar eigen sterke punten. Voor de toekomst zijn de uitbreiding van betaalbare woningen economische functie, bereikbaarheid en leefbaarheid van groot belang. Hier is ruimte om te ontwikkelen. Dat kan ook inhouden voorzieningen t.b.v. het toerisme zich verder versterken, maar ook het bewerkstelligen dat er voldoende opleidingsfaciliteiten en vervoersmogelijkheden zijn om ook deze jongeren een perspectief te bieden, zoals in de maakindustrie (Achterhoek, Veluwe) en de logistiek (Rivierenland). Voor ouderen is de zorgfunctie van belang. Voor deze sectoren geldt dat met het provinciale onderwijs- en arbeidsmarktbeleid een bijdrage kan worden geleverd om de vitaliteit van het landelijk gebied te vergroten.
- » De **gemeenten** zijn het “cement” van de provincie. Zeker wanneer er voldoende bedrijvigheid is om te floreren en wanneer ze aantrekkelijk zijn om er te wonen en te werken. Een goed winkelaanbod, goede bereikbaarheid, voldoende ruimte op veilige bedrijventerreinen en kantoorlocaties zijn van belang om als gemeente te kunnen functioneren.
- » Voor het wonen en de leefbaarheid van **dorpen** is het essentieel dat er voorzieningen zoals winkels en basisscholen blijven. De provincie kan hieraan een bijdrage leveren met het bieden van ruimte om woningen te bouwen, ontwikkelen van werkgelegenheid en verbeteren van de bereikbaarheid en aandacht voor leefbaarheid/brede welvaart.

De regionale aanpak werpt zijn vruchten, de Gelderse VVD wil dit De afgelopen periode heeft de provincie zo veel mogelijk de ontwikkelingen per regio benaderd (“gebiedsopgaven”). Zo werden de ontwikkelingen op de Veluwe als één geheel gezien i.p.v. het per gemeente te bekijken. De VVD ziet dat deze aanpak effectief is geweest. Voortzetting van deze aanpak lijkt logisch.

Omgevingswet en omgevingsvisie

De nieuwe Omgevingswet kan van grote invloed zijn op de wijze waarop veranderingen in de ruimtelijke ordening moet worden omgegaan. De provincie en gemeenten krijgen meer te zeggen. Belangrijk uitgangspunt voor de Gelderse VVD is dat deze wet- en regelgeving er niet toe mag leiden dat de Gelderse economie onder druk komt te staan. Door de opgaven van m.b.t. stikstof, energietransitie, wonen en water zal de provincie op het vlak van de ruimtelijke ordening meer regie moeten nemen om het haalbaar en betaalbaar te houden.

Infrastructuur

Bij nieuwe woonwijken hoort een goede infrastructuur. De inwoners van Gelderland moeten zelf kunnen beslissen welk vervoersmiddel ze willen gebruiken op goede en veilige wegen, (snel-)fietspaden, ruiterspaden en wandelroutes. Uiteraard zal de Gelderse VVD duurzaam (openbaar) vervoer verder stimuleren. Nieuwe innovaties om dit doel te bereiken verdienen steun. Goede en veilige wegen vinden wij vanzelfsprekend. Het Openbaar Vervoer willen we zo goed als mogelijk laten aansluiten op onze wijken en kernen mits dit haalbaar een betaalbaar is. De omslag naar vraag-gestuurd (Openbaar) Vervoer spreekt ons bijzonder aan.

Cultuur

Gelderland is rijk aan een groot aantal culturele instellingen, ook op topniveau (waaronder: Het Gelders Orkest, Introdans, Oostpool, Kröller Müllermuseum etc.), en aansprekende evenementen (zoals Zwarte Cross, de Vierdaagse, Free Your Mind, Fruitcorso en Appelpop) of die bij liefhebbers toonaangevend zijn zoals het Nederlandse Bakkerijmuseum in Hatterm of het Nederlandse Tegelmuseum in Otterlo. We moeten iedereen blijven boeien met wat Gelderland te bieden heeft. De culturele bijdragen van de Radboud Universiteit en Omroep Gelderland kunnen binnen een educatieve en recreatieve functie de regionale identiteit versterken. Culturele voorzieningen zijn ook belangrijk voor het kunnen blijven bieden van een aantrekkelijke woon- en werkomgeving voor de Gelderlanders en bedrijven. Voor ondernemers blijken deze voorzieningen vaak medebepalend te zijn om te kiezen om zich in Gelderland te vestigen.

Cultureel erfgoed

Gelderland is rijk aan historische monumenten. Kastelen, kerken en molens bepalen in belangrijke mate het landschap en de streekidentiteit. Daarnaast zijn zij toeristische trekkers. De Gelderse VVD vindt het daarom belangrijk dat onze monumenten goed onderhouden zijn. We gaan daarom door met de onderhoudsregelingen en restauraties.

In Gelderland ligt een schitterend gedeelte van de Hollandse Waterlinie, van de westkant tot aan de oostkant (Fort Pannerden). Samen met de Romeinse Limes zijn dit UNESCO werelderfgoed monumenten om trots op te zijn. Deze beeldbepalende monumenten kennen kostbare restauratie/renovaties. De provincie heeft met het rijk hierin fors geïnvesteerd. Het is belangrijk dat deze instellingen kostendekkend functioneren.

Erfgoedmusea en het Gelders Archief zijn belangrijke instellingen om niet alleen het erfgoed te beheren maar vooral ook het voor onze jeugd toegankelijk te maken. Het Openluchtmuseum, Paleis het Loo en Museum Sjoel zijn mooie voorbeelden van wat Gelderland te bieden heeft.

Sport

Sport en beweging zijn goed voor je fysieke en mentale gezondheid en voor het leggen van sociale contacten. De Gelderse VVD vindt het belangrijk dat iedereen kan sporten en bewegen. Daarbij richten we ons op drie speerpunten: de breedtesport, talentontwikkeling en spraakmakende evenementen. Deze speerpunten moeten elkaar versterken.

Met Omnisport, Papendal, en de skeelerbaan in Heerde beschikt Gelderland over unieke locaties waar (top)sporters zich optimaal kunnen sporten. Op Papendal wordt met de Wageningen en de Radboud Universiteit wetenschappelijk onderzoek verricht naar voeding en gezondheid. Hier kan de provincie een ondersteunende rol vervullen.

De VVD heeft in de periode 2019-2023 ingezet op de ontwikkeling van E-sports. Dit willen we verder doorontwikkelen en nadrukkelijker jongeren via het onderwijs hier verder in betrekken.

Ook sporters met een handicap verdienen onze aandacht. Met de sportverenigingen en het rijk zal worden bezien wat mogelijk is om barrières weg te nemen. Voor de topsporters zijn er faciliteiten op Papendal.

Recreatie

“Gelderland levert je mooie streken” is het sterke motto van de campagne. Onze provincie is aantrekkelijk toeristen, binnen en van buiten Gelderland. Het uitbreiden tot een fijnmazig net van ruiterspaden, fietspaden en wandelpaden is bedoeld om in te spelen op de wensen en behoeften en vergroot bovendien de mogelijkheid om te bewegen in onze provincie. We willen een gastvrije provincie zijn waar het fijn is te vertoeven. Voor de VVD houdt dat in dat ondernemers in de recreatieve sector hun gasten zo goed mogelijk moeten kunnen faciliteren.

Recreatie

“Gelderland levert je mooie streken” is het sterke motto van de campagne. Onze provincie is aantrekkelijk toeristen, binnen en van buiten Gelderland. Het uitbreiden tot een fijnmazig net van ruiterspaden, fietspaden en wandelpaden is bedoeld om in te spelen op de wensen en behoeften en vergroot bovendien de mogelijkheid om te bewegen in onze provincie. We willen een gastvrije provincie zijn waar het fijn is te vertoeven. Voor de VVD houdt dat in dat ondernemers in de recreatieve sector hun gasten zo goed mogelijk moeten kunnen faciliteren.

De “Veluwe op 1” is één van de uitgangspunten van het beleid van de provincie. De Veluwe is door de uitgestrektheid en kwaliteit aan natuurgebieden zoals de Nationale Parken De Hoge Veluwe en de Veluwezoom uniek in Nederland. De recreatieve kracht willen we versterken.

Want toerisme en recreatie is een belangrijke sector voor de Gelderse economie, toeristische ondernemers creëren veel werkgelegenheid. De VeluweAlliantie, Groene Metropool Regio en de regionale bureaus voor toerisme hebben een belangrijke rol in het aantrekken en spreiden van bezoekers en leggen verbinding tussen ondernemers, overheden, terrein- en natuur beherende organisaties en inwoners. Om een duurzame bezoekerseconomie te behouden is het volgens de VVD van belang om te blijven investeren in de regionale bureaus voor toerisme en samenwerkingsverbanden als de VeluweAlliantie en de Groene Metropool Regio.

Inclusiviteit

Vrijheid, diversiteit en veiligheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden bij de Gelderse VVD. Daar zijn we trots op en daar staan we voor. Wij maken geen onderscheid tussen afkomst, religie, seksualiteit of gender en bieden een thuis voor LHBTIQ+ (Lesbisch, Homo, Biseksueel, Transgender, Intersekse, Queers). Voor mensen die dat niet doen is er wat ons betreft geen plek in Gelderland. De Gelderse VVD wil dat organisaties of individuen die zich schuldig maken aan discriminatie, intolerantie en/of geweld hierop worden aangepakt. Veel vooroordelen komen voort uit onwetendheid. Wij vinden het dus belangrijk dat er wordt voorgelicht over diversiteit, bijvoorbeeld op scholen en tijdens de inburgering.

Herdenken en vieren

Onze liberale kernwaarden vrijheid, gelijkwaardigheid en verdraagzaamheid krijgen extra betekenis in het perspectief van het verleden. Gelderland kent een groot aantal plaatsen, die relevant zijn geweest in de Tweede Wereldoorlog. Om ook nieuwe generaties het belang van het vieren van vrede goed te kunnen laten duiden, spelen deze plaatsen een prominente rol. De bewustwording dat vrijheid en gelijkwaardigheid niet vanzelfsprekend zijn, geeft ook aanleiding om bijdragen te leveren in (inter-)nationaal verband aan educatieprojecten waarbij het vieren van vrede een Gelderse betrokkenheid kent. Het op educatie gerichte samenwerkingsverband met de Poolse provincie Lubelski over het kamp in Sobibor moet daarom worden gecontinueerd. Dit vertellen we, waar we kunnen, voor het huidig onderwijs waarbij we dit relateren aan vrijheid, gelijkheid en respect.

2. Hart voor werk, innovatie en economie met een helder profiel “nog beter doen waar we goed in zijn”

Voor de Gelderse VVD staan kansen zien en het verschil maken centraal. We gaan voor een vitale Gelderse economie waar bedrijven zich graag vestigen. Een bloeiende Gelderse economie valt of staat met de kracht van haar ondernemers en haar (kennis)instellingen. Zij hebben het de afgelopen jaren zwaar te verduren gehad door COVID-19 en de stikstofproblematiek. Maar ook door de gevolgen van de oorlog in Oekraïne. Door deze oorlog zijn grondstoffen flink duurder geworden. Onze ondernemers en instellingen verdienen onze steun om te kunnen doen wat zij het beste kunnen: ondernemen en slimme innovatieve oplossingen bedenken voor problemen waar we tegenaan lopen. Hiermee stimuleren we de inspirerende Gelderse voedingsbodemp. Met een bloeiende economie wordt bewerkstelligd dat mensen uitdagend werk hebben op hun niveau en er een leefomgeving is, die het aantrekkelijk maakt om in Gelderland te werken en te wonen. One Planet, Connectr, CITC en Centrum voor Veiligheid en Digitalisering zijn mooie voorbeelden waar we samen het verschil kunnen maken.

Het is dan ook aan de provincie om ondernemers de ruimte te geven die ze hiervoor nodig hebben. En om zorg te dragen voor een goed regionaal vestigingsklimaat die het mogelijk maakt dat er wordt geïnvesteerd in de economie van de toekomst. We willen één loket voor ondernemers en stimuleren het versnellen van procedures. Tevens willen we bedrijventerreinen opknappen, circulair maken en, waar nodig, extra ruimte creëren.

De Gelderse VVD staat voor:

Een helder **economisch profiel** voor waar we goed in zijn en waar we als overheid een bescheiden bijdrage aan willen leveren om dit verder te versterken. Dit vraagt om focus en een lange termijnvisie. Immers, bedrijven en (kennis)instellingen hanteren een langer investeringsperspectief dan 4 jaar. De VVD gaat voor de drie **economische speerpunten**:

- » Food/voeding
- » Health/gezondheid
- » Energy/energie

Deze speerpunten zullen de komende decennia steeds belangrijker worden. Het is dus cruciaal om hier vol op in te zetten, zowel in de samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen en versterking van dit profiel als in de promotie ervan. Door een helder profiel zullen bestaande bedrijven blijven en voelen nieuwe bedrijven zich aangetrokken.

De **logistieke sector is voor de VVD een nieuw economisch speerpunt**. Het maakt immers een belangrijk deel uit van onze Gelderse economische ontwikkeling. Dit komt met name door onze gunstige ligging tussen onze mainports en het achterland. De Gelderse kennisinstellingen werken veel samen met logistieke partners. Alle opleidingsniveaus vinden werk in de logistieke sector die gevestigd is in heel Gelderland. We zullen de logistieke ontwikkelingen blijven ondersteunen en zorgen voor een goede infrastructuur om dit te blijven faciliteren.

De **maakindustrie** zal zoveel mogelijk worden gefaciliteerd. Deze bedrijven kenmerken zich door zeer hoge kwaliteit en bevinden zich in verschillende marktsegmenten. Belangrijke problemen: hoe komen we bij groei aan nieuw technisch personeel, hoe gaan we veilig digitaliseren en hoe worden we minder afhankelijk van grondstoffen (circulair).

De keuze voor deze vier speerpunten en de maakindustrie betekent het stimuleren van samenwerking op lokaal, nationaal en internationaal niveau. Dit versterkt het concurrentievermogen van Gelderland als economische regio.

Meer aandacht voor het midden- en kleinbedrijf (MKB)

Het MKB is van belang voor de regionale economische structuur en de grote maatschappelijke opgaven. Ze moeten worden behouden in Gelderland. Digitalisering en robotisering zijn voor het MKB van essentieel belang om zowel de concurrentiepositie te behouden, als het hoofd te bieden aan de krapte op de arbeidsmarkt.

Industriepolitiek is noodzakelijk om die bedrijvigheid aan te trekken (inclusief strategische reshoring en kortere ketens) die van vitaal belang zijn voor: toekomstige werkgelegenheid, de economische structuur en het realiseren van de maatschappelijke opgaven.

Het MKB is de motor van de Gelderse economie. Meer dan 2/3 van de werkgelegenheid vindt hierin plaats. Dat geldt voor de agrofood, maakindustrie, familiebedrijven evenals start-ups en scale-ups. De VVD wil de komende periode op vier punten extra aandacht besteden aan het versterken van de positie van het MKB in Gelderland:

- a. **Oplossen van knelpunten op de arbeidsmarkt.** Er zal gerichte aandacht moeten komen op het terrein van onderwijs en arbeidsmarkt om knelpunten op te lossen. Er sprake van steeds grotere tekorten aan gekwalificeerd personeel. Dit bedreigt de economische ontwikkeling. Tegelijk moeten we een veerkrachtige arbeidsmarkt creëren, die mee kan veren in hoog en laagconjuncturen. Meer dan voorheen zal Leven Lang Ontwikkelen de sleutel tot de oplossing moeten zijn. De provincie kan ondernemers en onderwijs bij elkaar brengen.
- b. **Voor en door het MKB.** Het is belangrijk dat ondernemers uit het MKB zich gehoord en gezien voelen. Het MKB moet nadrukkelijker betrokken worden bij het Gelderse economische beleid.
- c. **Kennis delen.** De Gelderse VVD zal zich blijven inzetten voor het gemakkelijker toegankelijk maken voor het MKB van de kennis en ervaring van de onderwijsinstellingen. We willen vooral inzetten op het terrein van Food, Health, Energy, Logistics en de maakindustrie om met het MKB te bezien waar de concurrentiekracht kan worden ondersteund.
- d. **Overleg met Gelderse bedrijfsleven.** Er wordt een structureel overleg van het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties gemist ter versterking van de regionale economie. Dit overleg -geen praatclub!- zal nadrukkelijk ook de positie van het Gelderse MKB moeten verbeteren

Ecosysteem

Stimuleringsmaatregelen moeten zoveel mogelijk gedekt worden uit revolverende fondsen. Bestaande instrumenten, zoals de RCT's, programma's van Oost NL en Europese subsidies zijn belangrijk voor de innovatiekracht van het MKB en de maakindustrie. Een investeringsfonds met meerdere stakeholders om onze MKB en / of innovaties te kunnen versnellen, om oplossingen voor de huidige maatschappelijke uitdagingen te kunnen bieden en om de regionale economie te versterken.

Innovatie en digitalisering

De Gelderse VVD staat voor een krachtig **innovatiebeleid** met bedrijven en (kennis)instellingen, dat zoveel mogelijk maatschappelijke en economische meerwaarde oplevert. Bij innovatie gaan de kosten voor de baten uit.

Het belang van startende bedrijven (start-ups) en groeiers (scale-ups) is duidelijk. Daar zit vaak een groot innoverend vermogen. Zij dagen bestaande bedrijven en instellingen uit om ook te innoveren of innovaties te gebruiken. Deze hoog-innovatieve bedrijven zijn sterk internationaal georiënteerd en hebben speciale behoeften. De VVD erkent dit en wil daarom met gericht beleid Gelderland aantrekkelijker maken voor start-ups en scale-ups om zich te vestigen. De provincie zou zeer goed de rol als launching customer kunnen spelen. Daarnaast moet de campusontwikkeling rond de universiteiten en hogescholen in Wageningen/Ede, Nijmegen, Arnhem en Apeldoorn voortvarend worden ondersteund.

De digitale economie is een wezenlijk deel van de economie van de toekomst. Zo zal de aanwezigheid state-of-the-art digitale snelweg cruciaal zijn voor de economische positie van Gelderland. Een ander aspect van de digitale economie zijn de ICT-bedrijven, die zich ten behoeve van de mensen en bedrijven in Gelderland richten op het wonen, werken en reizen, en op het terrein van de economische speerpunten Food, Health, Energy, en Logistics. Deze Bedrijven willen we -waar mogelijk- zoveel mogelijk de ruimte geven zich te ontplooien. Daarnaast is er in Apeldoorn is het Centrum voor Veiligheid en digitalisering opgericht. Er is door bijvoorbeeld de politie en defensie een heel netwerk aan opleidingen en onderzoek op het gebied van veiligheid en ICT. Toonaangevend voor Nederland en Europa.

Onderwijs en arbeidsmarkt

Het **onderwijs- en arbeidsmarktbeleid** ondersteunt de economische speerpunten alsmede de maakindustrie en logistieke sector. Daarbij is een onderwijsaanbod dat uitgaat van doorlopende leerlijnen en leven lang ontwikkelen (incl. om- en nascholingsmogelijkheden) cruciaal. Bij dit leven lang ontwikkelen is samenwerking tussen bedrijven en kennisinstellingen van groot belang in verband met (nieuwe) kennisoverdracht en schaalbaarheid. De Gelderse VVD zet zich in voor flexibilisering van het onderwijsaanbod waarmee medewerkers zich kunnen om- en bijscholen op MBO-/HBO-/of WO-niveau.

Het opzetten van bedrijfsscholen of kleinschalige best practices (cultureel, zorg, logistiek, administratief, veiligheid en handhaving) kan bijdragen aan de oplossing.

Helaas zien we ook dat er nog mensen aan de zijkant staan (jongeren zonder diploma, nieuwe Nederlanders, mensen met beperkingen, werkeloze 50-plussers). De VVD vindt dit geen goede zaak en zet in op het betrekken van iedereen in het arbeidsproces. De provincie kan projecten stimuleren waarmee deze groepen actief worden begeleid richting deelname aan het arbeidsproces.

Verbinding met omringende provincies en Duitsland

Duitsland is de belangrijkste handelspartner van Nederland. Dat biedt natuurlijk kansen voor Gelderse bedrijven in Duitsland. De ervaring leert, dat het kunnen communiceren in het Duits, grote voordelen biedt. Het geeft vertrouwen en iets extra's in de zakelijke relatie t.o.v. concurrenten die in het Engels communiceren. De VVD ondersteunt de wens van ondernemers en bestuurders om het Duits in het onderwijs (van basisschool tot universiteit) te stimuleren. Daarnaast biedt Duits in het onderwijs jongeren/studenten de kans om in Duitsland aan de slag te gaan. Via het onderwijs en arbeidsmarktbeleid van de provincie willen we dit verder ondersteunen.

De afgelopen jaren is mede door de Gelderse VVD ingezet op een gerichte Duitslandstrategie. Het openen van een 'Gelderse ambassade' heeft bijgedragen aan versterkte bestuurlijke en economische relaties tussen provincie Gelderland en de Deelstaat Nordrhein-Westfalen. De VVD wil deze strategie voortzetten. Andere kansen voor Gelderland zijn er door het verder aanhalen van de economische banden en door de grensoverschrijdende samenwerking tussen bijvoorbeeld ROC's, culturele instellingen, gezondheidszorg en brandweer. De afstand tussen Arnhem en belangrijke steden als Düsseldorf en Duisburg is vergelijkbaar met de afstand tussen Arnhem en Den Haag of Rotterdam. De komende periode willen we de grensoverschrijdende samenwerking verder versterken. De ICE-verbinding dient volgens plan verder geoptimaliseerd te worden.

De VVD wil lef tonen om de ambitie waar te maken dat we de "mooiste provincie" willen en zullen blijven. Gelderland is een belangrijke provincie in Nederland en dat willen we ook zo houden, en waar mogelijk steeds verder versterken. In toenemende mate werken we samen met Overijssel. We spreken niet voor niets over "De kracht van Oost". Te denken valt aan economische stimulering (Oost NL), technische samenwerking (Universiteit Twente, Hogeschool Arnhem Nijmegen en Saxion) en het borgen van culturele kwaliteit (zie bv Phion).

Naast de oriëntatie op het oosten zijn natuurlijk ook de verbindingen met Noord-Brabant (Rivierengebied, Betuwe), Utrecht en Flevoland (Veluwe) van groot belang voor de Gelderse economie. Dat geldt voor de werkgelegenheid, mobiliteit en het wonen.

3. Hart voor duurzaamheid: Energietransitie, water en natuur in het klimaatvraagstuk “verantwoordelijkheid nemen”

Energie

De energietransitie moeten we versnellen, samen met alle bedrijven en kennisinstellingen. Waarbij een betaalbare energierekening voor inwoners en bedrijven ons uitgangspunt blijft. Innovaties in onze regio kunnen hier een bijdrage aanleveren. De provincie verbindt, stimuleert deze versnelling. De energiesector in onze provincie is uniek en kan oplossingen leveren in deze versnelling. Dit kan op verschillende manieren met inzet van kennisinstellingen of bedrijven die hun restwarmte gaan leveren aan aangelegen wijken, of het inzetten van decentrale energiesystemen.

Voor de VVD is de ontwikkeling naar een duurzame samenleving de uitdaging voor de komende jaren. De provincie heeft voor de energietransitie van het rijk een rol toegekend, die past bij ons als midden-bestuur. Voor de Gelderse VVD betekent dit vooral een regisserende rol, als dat nodig is en een faciliterende, waar gewenst. De VVD staat voor haalbaarheid, betaalbaarheid en betrouwbaarheid. De VVD hecht aan draagvlak bij wind- en zonne-energie. Dat houdt in: 1. gemeenten en regio's zijn primair aan zet om – door de burgers gedragen - locaties te vinden voor wind- en zonne-energie, 2. met de netbeheerders wordt bezien hoe het elektriciteitsnet robuust is/blijft plus kosteneffectief (kan vele honderden miljoenen schelen) en 3. Geen zonne-energie op goede landbouwgronden en windmolens zo veel mogelijk in corridors (wegen, spoorlijnen, waterwegen).

Wij respecteren de verantwoordelijkheid van gemeenten, maar voor het nog meer toestaan van zon op goede landbouwgrond is de VVD geen voorstander. Dan liever zon op dak. Daarvoor is het wenselijk dat Liander in staat is het net op orde te krijgen. De VVD is voorstander van decentrale oplossingen (wijkniveau) waar vraag en aanbod bij elkaar komen. Dit vraagt om actieve regie van de provincie met de netbeheerder om dit snel mogelijk te maken en, waar mogelijk en gewenst, kostenefficiënt te realiseren.

De provincie investeert via het Perspectieffonds in warmtebedrijven. De ontwikkeling van warmtebedrijven moet duurzaam, toekomstbestendig en betaalbaar zijn. Gezien de grote investeringen is het wenselijk dat er businesscases komen, die onder meer op deze drie criteria ingaan. Uiteraard zullen risico's, slagingskansen en impact altijd meegenomen moeten worden in de keuzen.

De samenleving kampt met een energiecrisis. Verduurzamen is ingezet en de Gelderse VVD wil het tempo vasthouden en waar het kan versnellen. We verminderen ons aardgasverbruik, werken aan een schone industrie, en zonneparken en windmolens verschijnen in ons landschap. Dat zijn flinke veranderingen, die om draagvlak vragen.

Wij onderschrijven het streven naar een energieneutraal Gelderland in 2050. Door energie te besparen en meer duurzame energie op te wekken kunnen we dit bereiken. Als we de energietransitie op een verstandige manier inrichten is die ook haalbaar en betaalbaar voor onze inwoners en bedrijven, alleen dan is er voldoende draagvlak om een ambitieuze transitie daadwerkelijk succesvol te maken.

Duurzaamheid biedt ook kansen voor economische groei en een fijne en leefbare omgeving. Een verstandige inzet op verduurzaming verlaagt uiteindelijk de energiekosten voor gewone gezinnen en bedrijven, die door de hoge energieprijzen steeds vaker in de knel komen.

Voor agrarische ondernemers moet perspectief zijn om een inkomen te halen uit hun bedrijfsvoering. Dat geldt zeker voor jonge boeren die verder willen bouwen aan een gezonde landbouwsector met toekomst. Als VVD gaan wij niet voorschrijven hoe die ondernemer dat moet doen en welke transitie daarvoor wenselijk is. Dat is aan de ondernemer zelf, net zoals dat geldt in andere bedrijfstakken. Natuurlijk moet hij zich wel aan wet- en regelgeving houden. Stimuleren kan wel, zeker m.b.t. innovatie en energietransitie.

De VVD zet in op een vitaal platteland waar gemeenten de ruimte krijgen initiatieven te honoreren die de leefbaarheid in zijn algemeen in hun opvatting ten goede komen.

Stikstof

Voor wat de stikstofproblematiek blijven voor de VVD de kaders die eind 2021 in Provinciale Staten gesteld zijn in de Gelderse Maatregelen Stikstof de basis; net als andere politieke partijen onderkent de Gelderse VVD dat een reductie van stikstofemissie voor alle sectoren van belang is voor onze luchtkwaliteit en voor de instandhouding van onze Gelderse natuur. Daarvoor zijn al grote inspanningen gedaan en resultaten bereikt. Innovatie is voor de VVD een speerpunt. Hier kan nog een belangrijke bijdrage aan worden geleverd. Ondernemers, niet alleen agrarische, en kennisinstellingen zijn daar in het verleden zeer innovatief in gebleken en verdienen daarvoor alle ruimte en ondersteuning, ook met provinciale middelen. De VVD is een voorstander van een innovatie-agenda van sector en kennisinstellingen.

De VVD kiest duidelijk voor de Gelderse aanpak, dus innovatie, vrijwillige opkoop (alle sectoren), natuurherstel, samen met de sector, een snelle oplossing voor PAS-melders, staat van de natuur en de regie bij de provincie. Uitgangspunt is hetgeen de uiteindelijk de wetgever van ons vraagt. Dat geldt ook voor de termijn waarop de doelen behaald moeten worden. De VVD ziet meer in maatwerk per N2000-gebied op basis van haalbaarheid dan het wijzigen van de huidige wet.

De VVD is geen voorstander van het beleid van gedwongen onteigening. Het zijn Gelderse vergunningen en zo gaan we niet met onze boeren om. We staan ook voor haalbare en realistische doelen. Dit houdt in dat we met de sector willen komen tot een routekaart met draagvlak. Daarnaast staan we voor een juridisch houdbaar vergunningensysteem. De Gelderse Stikstofbank kan helpen om ongewenste marktwerking van stikstofrechten te voorkomen. Wanneer deze te duur worden, zijn ze onbereikbaar voor jonge boeren en overheidsactiviteiten.

De stikstofaanpak zal leiden tot herverkaveling. Om boeren de kans te bieden te extensiveren of te verplaatsen naar locaties verder van de natuur. Uit oogpunt van ruimtelijke ordening dient de provincie de regie te nemen dit proces als een soort marktmeester effectief en efficiënt te laten verlopen. Zeker wanneer dit proces gepaard kan gaan met het toepassen van innovaties. Goede afstemming met SBB e.a. kan dit proces doen versnellen. Perspectief bieden voor boeren en natuur is het uitgangspunt.

Water

De Kaderrichtlijn water dient in 2027 te zijn geïmplementeerd. Dit vraagt niet alleen forse inspanningen van provincie, waterschappen en gemeenten, maar ook van de landbouw en andere watergebruik-intensieve sectoren. Watermanagement, grondwaterbeheer, vervuiling, verdroging en schoon drinkwater zijn vraagstukken die dringend een integrale benadering vragen. De VVD wil dat de provincie, de komende jaren dit onderwerp voortvarend oppakt en, waar nodig, regie neemt, faciliteert en stimuleert. Intensieve afstemming met de waterschappen is essentieel. Dat geldt bestuurlijk, politiek en ambtelijk. Ook het Nationaal Programma Landelijk Gebied vraagt een integrale aanpak van stikstof, energietransitie/klimaat en water. De VVD is een voorstander van een gebiedsgerichte programmatische aanpak van het thema water met een duidelijke lange termijnvisie. Deze aanpak dient te worden opgesteld met de waterschappen en aan te sluiten bij de Gelderse Maatregelen Stikstof.

Om de samenleving mee te nemen met de enorme opgaven is tijdige en toegesneden communicatie onmisbaar. Het liefst geschiedt dit samen met waterschappen en gemeenten.

Natuur

In de omgevingsvisie Gaaf Gelderland is aangegeven hoe de natuur in onze provincie kan worden behouden en versterkt. Van belang is dat we er in slagen de teruggang in biodiversiteit te stoppen en waar mogelijk te herstellen. Dat kan door natuur robuuster te maken, acties in te zetten in het kader van de Kaderrichtlijn water, maar ook door de samenleving daar nog meer bij te betrekken. Initiatieven daarvoor, van inwoners van onze provincie en van regionale organisaties, vinden bij de VVD een goed gehoor.

In het verleden zijn veel natuurterreinen met overheidssubsidies in eigendom en beheer gekomen van terrein beherende instanties, zoals SBB, Gelders Landschap en Natuurmonumenten. Deze instanties zijn verantwoordelijk voor de instandhouding en versterking van de kwaliteit van deze natuurterreinen; de VVD is van mening dat voor hen dezelfde regels gelden t.a.v. het nakomen van de afspraken als voor boeren die aan gefinancierd natuurbeheer doen.

Voor de Natura 2000-gebieden worden door de provincie beheerplannen vastgesteld; de VVD vindt dat die beheerplannen realistisch moeten zijn, waarin doelen worden nagestreefd die haalbaar en betaalbaar zijn. De beoogde stand van de natuur is het uitgangspunt. Indien de EU de mogelijkheid biedt om ook aan de verplichtingen te kunnen voldoen door concentratie van N2000-gebieden, vindt de VVD dat dit serieus bekeken moet worden.

Voor het beheer en gebruik van de overgangsgebieden kunnen boeren een belangrijke rol vervullen. Een combinatie van natuur en landbouw moet mogelijk zijn. Dit kan wel flankerende maatregelen vragen om het financieel haalbaar te maken.

Lange termijn-benadering

Voor de Gelderse VVD is de ontwikkeling naar een duurzame samenleving een van de grote uitdagingen voor de komende decennia. De provincie heeft van het rijk hierin een belangrijke rol toegewezen gekregen. Ook voor Gelderland betekent dit een actieve regisserende rol, wanneer dat nodig is, en een faciliterende rol wanneer dat kan. Samenwerking met de gemeenten is belangrijk. De energietransitie raakt alle kerntaken van de provincie. Naast het stimuleren van de noodzakelijke innovatie, is het ook belangrijk om de mensen en ondernemers te helpen met het maken van energiezuinige keuzes. Goede en eerlijke informatie draagt bij aan het noodzakelijke draagvlak. Waar de provincie met de gemeenten als aanjager kan optreden om schaalvoordelen te behalen, dient dat niet uit de weg worden gegaan.

De eventuele ontwikkeling van warmtebedrijven moet duurzaam, toekomstbestendig en betaalbaar voor de Gelderlander zijn.

Concrete projecten

Voor de VVD is het klimaatvraagstuk- en energietransitie een belangrijk thema waar zij vol op in wil zetten. De VVD is daarom intensief betrokken geweest bij het opstellen van het Gelderse Klimaatinitiatief, waarbij voor de periode 2018-2030 een investeringsruimte van 360 miljoen is gecreëerd. Het gaat er nu om dit te vertalen naar concrete projecten en draagvlak bij bewoners en ondernemers. Hierbij denken we aan:

- a. Het stimuleren van initiatieven om te komen tot een **circulaire economie**, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen.
- b. Het (mede) realiseren van een **provinciaal dekkend netwerk** van elektrische laadpalen en waterstofvulpunten zodat de drempel om het gebruik van elektrische en op waterstof rijdende bussen (OV), personenauto's en vrachtwagens te stimuleren.
- c. Het stimuleren van **innovatie** op het gebied van energietransitie door bedrijven en kennisinstellingen hiertoe uit te dagen en gerichte opdrachten te verlenen.
- d. Het opbouwen van een **kennisnetwerk** met de kennisinstellingen in Oost-Nederland m.b.t. klimaat en energietransitie op het terrein mobiliteit, wonen, voeding, landbouw en industrie.
- e. Het (mede)realiseren van een digitale en fysieke voorziening waar bewoners en ondernemers **informatie** kunnen vinden over de verschillende mogelijkheden voor energietransitie en deze ook fysiek kunnen zien.
- f. Het stimuleren van onderzoek naar diverse kansrijke vormen van energieopwekking als geothermie, **waterkracht**, kernenergie, en waterstof.
- g. Het **onderzoeken** van de mogelijkheden om ook in bestemde gebieden (o.a. Natura2000) maatregelen t.b.v. de energietransitie te kunnen treffen.

4.Hart voor infrastructuur en mobiliteit “om te werken en wonen moet je bewegen”

Bereikbaarheid is essentieel

De bereikbaarheid van steden, dorpen en buitengebied is van groot belang voor het wonen, werken en recreëren in Gelderland. We moeten daarom blijven werken aan goede en veilige verbindingen via de weg, het spoor en over het water. Alle vormen van vervoer moeten worden ingezet om aan de vervoersvraag te kunnen voldoen. Plus hubs om overstap naar andere vormen (b.v. fiets) mogelijk te maken.

Hubs vormen belangrijke schakels tussen de verschillende vervoersmogelijkheden voor (met name) grote studentensteden. De Gelderse VVD wil deze ontwikkeling stimuleren. Ze maken een onlosmakelijk onderdeel uit van de mobiliteitsvisie Gelderland. Uiteraard laten we onze inwoners wel vrij in het kiezen welke vervoersmiddelen zij willen gebruiken, maar stimuleren schoon vervoer.

Gelderland is door haar ligging in Nederland en rivieren een provincie met grote logistieke kansen. Naast goede verbindingen binnen de provincie zijn we een knooppunt voor nationale en internationale vervoersbewegingen. Gelderland is de verbindende schakel tussen de Randstad en Duitsland, tussen Noord-Nederland en Zuid-Nederland. Hetzelfde geldt voor goede Oost-West- en Noord-zuidverbindingen van de spoorwegen en voor onze waterwegen met de Rijn, Waal, Maas en IJssel. Om de Gelderse Corridor en Logistics Valley verder te versterken willen we in dit kader de infrastructuur samen met het rijk en de gemeenten verder verbeteren.

De Gelderse VVD staat de komende periode voor:

- » Snelle bereikbaarheid van steden en buitengebied door het **optimaliseren van het Gelderse wegennet**. Daarbij krijgt de A15 extra aandacht door de grote betekenis voor de Gelderse economie en Gelderse logistieke sector. Om de verbinding tussen Rotterdam en Duitsland te verbeteren, is een snelle doortrekking van de A15 naar de A12 noodzakelijk. De realisatie zal de komende jaren moeten plaatsvinden. Hierbij heeft de VVD tevens de wens om de A15 veiliger en breder te maken. De files op A325 Arnhem-Nijmegen en de Pleyroute bij Arnhem dienen tot de verleden tijd te behoren. Andere prioriteiten zijn: het veiliger maken en het opwaarderen van de N18/A18 in de Achterhoek naar op termijn een vierbaansweg, het verbeteren van de bereikbaarheid in Wageningen, de aanpak van de Rijnbrug bij Rhenen, de verbetering van de weg Apeldoorn-Dieren (N786), de directe spoorverbinding Arnhem-Apeldoorn, Harderwijk wordt een intercitystation, het aanpakken van de fileproblemen knooppunt A30/A1 bij Barneveld, de uitbouw van de A1, het knooppunt A50 Bankhoef bij Wijchen, goed benutten van de weg door het OV en de fiets alsmede oplossingen voor problematische ontsluitingen van steden en bedrijventerreinen.

- » **Veilige wegen.** Verkeersveiligheid heeft voor de VVD prioriteit. We zetten daarom in op een goede inrichting van de provinciale wegen, met veilige oversteekplaatsen en overzichtelijke kruisingen, maar ook op veilige gedrag van weggebruikers. Hoewel de provincie gaat over de provinciale (water) wegen, wordt de veiligheid integraler bekeken. Waar problemen zich voordoen, zal met de betrokkenen naar oplossingen worden gekeken.
- » Voor de economische regio Arnhem-Nijmegen ontwikkelen we samen met gemeenten een **bereikbaarheidsvisie**. Als dit succesvol blijkt te zijn, kan dit ook elders worden gedaan.
- » Maatwerk in het **Openbaar Vervoer**. De concessies worden de komende jaren opnieuw aanbesteed en vormen samen met regionaal vervoer het totale vervoerspakket. Voor beiden geldt: robuust, betrouwbaar en betaalbaar met ruimte voor (burger) initiatieven en innovatie op het terrein van duurzaamheid.
- » Kansen voor **smart mobility**. Er zullen nieuwe vervoersconcepten voor het Openbaar Vervoer moeten komen om op een slimme wijze de bereikbaarheid van dunbevolkte gebieden met de beschikbare middelen op peil te houden. Mogelijk biedt deze nieuwe kijk op het openbaar vervoer ook kansen voor andere gebieden.
- » **Railterminal Gelderland.** In de afgelopen periode heeft de VVD er mede voor gezorgd dat de railterminal er gaat komen. De railterminal is een wezenlijke aanjager voor de economie en werkgelegenheid van Gelderland en is essentieel voor onze logistieke ambities. In de komende periode dient de railterminal te worden gerealiseerd en in gebruik genomen te worden. Op deze wijze kunnen we in Gelderland optimaal gebruikmaken van de spoorverbinding tussen Rotterdam en Oost- en Zuid- Europa. De goederenoverslag over spoor is een goede aanvulling voor de overslag over water en geeft de logistieke sector in Gelderland een sterke impuls. De ervaringen in Overbetuwe kunnen we gebruiken bij de realisatie van een Railterminal bij Barneveld.
- » Stimuleren van **multimodaal goederenvervoer**. De unieke logistieke corridor in Gelderland maakt het mogelijk om een optimale inzet van vervoer tussen Rotterdam en Duitsland via weg, rail en water te realiseren. Dit moet de komende jaren met het bedrijfsleven, waaronder bijvoorbeeld met Logistics Valley, verder worden vormgegeven.
- » **Railknooppunt Arnhem-Oost.** Om het treinverkeer met Duitsland en de Achterhoek uit te kunnen breiden is het noodzakelijk dat het railknooppunt Arnhem Oost wordt aangepakt. Er moet met spoed een niet-gelijkvloerse kruising komen.
- » Noodzakelijk **verbetering van het hoofdspoorwegnet**, met als oogmerk intensivering en verhoging van de snelheden van het (personen-) treinverkeer wordt ondersteund. Gelet het (inter)nationale belang hiervan dienen de lasten en bijbehorende aanbestedingsrisico's die dit met zich mee brengt zoals de vervangen van overwegen door tunnels (bijvoorbeeld Wolfheze) of viaducten primair gedragen door de rijksoverheid en in het verlengde daarvan de infrastructuurbeheerder ProRail.

- » **Investeren in Zero-emissie.** De VVD wil het gebruik van elektriciteit en waterstof stimuleren zodat het gebruik van fossiele brandstof kan worden teruggedrongen, zowel in het OV, het goederentransport en vervoer van particulieren. Er moet daarom regie komen op de realisatie van een provincie-dekkende infrastructuur van H2-vulpunten en elektrische laadpalen. De provincie wil met gerichte investeringen een belangrijke impuls aan deze ontwikkelingen geven.
- » **Fietsinfra** – voor het woon/werkverkeer, bereikbaarheid in de steden en de toeristische aantrekkingskracht van de provincie zal het netwerk van fietsverbindingen moeten worden uitgebreid. Daarbij is het ook goed te anticiperen over het toenemend aantal mensen dat overstapt van de auto op de (elektrische) fiets. Het gebruik van elektrische fietsen vraagt meer oplaadvoorzieningen en heeft effecten op de verschillen in snelheid.

Ook binnen het openbaarvervoer, waar de provincie verantwoordelijk voor is, is de balans essentieel tussen belang, betaling en zeggenschap. Deze drie uitgangspunten zijn voor de VVD in onze provincie niet in balans. De komende periode wil de VVD zorgen dat de zeggenschap weer in verhouding komt met belang en betaling in zowel het stadsvervoer als in het regionale spoor. In de te realiseren uitleggebieden bij de vier grote steden Arnhem, Nijmegen Ede en Apeldoorn is een goede OV-verbinding hoogstnoodzakelijk. De financiering van deze lijnen kan zo worden ingericht, dat hierin voorzien wordt bij oplevering van de eerste nieuwe woning. Hiervoor dienen de steden/stedelijke regio's wel partner te zijn in deze voorziening. Investering in rail heeft volgens de VVD alleen echt zin, als de investeerder ook de keuzes voor frequentie en gebruik kan maken.

5. Hart voor overheidsbestuur “met visie en slagvaardig”

Bestuursstijl: ondernemende overheid

De provincie Gelderland staat de komende periode voor grote opgaven: 1. Stikstof; 2. De energietransitie; 3. Het versterken van de sterke Gelderse economie en 4. Het bouwen van betaalbare woningen in een goed leefbare en bereikbare provincie. Deze opgaven vragen om een aangepaste bestuursstijl: waar nodig regisseren, faciliteren en/of sturen. Dat vraagt om visie, verbinden, koers houden en stappen durven zetten. Indien nodig hoort het erbij om risico's te nemen. Echter, wel transparant, met draagvlak en ingegeven door het doel dat de provincie wil bereiken.

De gewenste bestuursstijl vraagt om visie en verbinden van en met betrokkenen. Nogmaals; het draagvlak in de samenleving is hierbij essentieel. Heldere communicatie en participatie horen hier bij.

Minder en duidelijke regels

De bewoners en ondernemers begrijpen dat we in Nederland regels nodig hebben maar dan wel graag zo min mogelijk en de sancties moeten duidelijk zijn. Minder en duidelijke regels betekent ook effectievere en efficiënte handhaving. Het valt niet te begrijpen dat de één wel wordt aangesproken op het niet-naleven van de regels en een ander niet. Bij minder en duidelijke regels hoort ook dat de provincie erop let dat haar beslissingen snel worden genomen (zoals vergunningen en subsidies).

Veiligheid, sterk bestuur en weerbare overheid

De VVD gaat uit van sterk overheidsbestuur op elk niveau: landelijk, provinciaal en gemeentelijk. De bestuursstijl van de provincie past bij wat de provincie wil bereiken. Dit verwachten we ook van gemeenten in Gelderland (programma Sterk bestuur). De provincie houdt onder meer toezicht op gemeenten en waterschappen. Die taak wordt natuurlijk serieus opgepakt. Waar gewenst en/of nodig denkt de provincie vanuit het perspectief van “sterk bestuur” graag mee.

Een belangrijk probleem is **veiligheid**. Formeel heeft de provincie geen rol: daarvoor zijn politie, burgemeester en het Openbaar Ministerie aangewezen. Maar wat te doen bij ondermijnende criminaliteit, die in de provincie voorkomt? Steeds vaker zien we drugsafvaldumpingen in de natuur en worden drugslaboratoria en hennepkwekerijen aangetroffen. De Gelderse VVD heeft hier een helder standpunt over: de ondermijnende criminaliteit moet actief en voortvarend worden aangepakt. Daar waar de provincie een regisserende en/of faciliterende rol kan vervullen opdat “de overheid” doortastend kan optreden tegen ieder, die betrokken is bij de ondermijnende criminaliteit, moet dat worden gedaan. De Gelderse VVD vindt dat de huidige aanpak nog effectiever en actiever kan. Dit betreft onder meer door uitbreiding van de handhaving capaciteit en de informatie-uitwisseling tussen de relevante (overheids-)organisaties.

Ook is een nauwe(e) relatie tussen handhaving, het verstrekken van vergunningen en de omgevingsdiensten zinvol.

Een ander aspect van de veiligheid is de relatie met de veiligheidsregio's en het voorkomen dat er zorgen ontstaan bijvoorbeeld over aanrijtijden van brandweer en ambulances.

De waterschappen zijn belangrijk voor de kwaliteit en de hoeveelheid van het (drink)water en het beheer van onze vaarwegen. Deze vaarwegen bieden grote logistieke en economische kansen van Gelderland door het optimaliseren van de bereikbaarheid. Waterveiligheid en het anticiperen op effecten van de klimaatverandering zijn belangrijke opgaven. Dit vraagt goede samenwerking met de waterschappen.

Streng toezicht op productie en gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen blijft noodzakelijk om de voedselketen niet in gevaar te brengen (voedselveiligheid).

Digitalisering

De provincie beschikt over veel gegevens. Met big data-analyses kunnen toekomstige ontwikkelingen beter worden voorspeld. Dat kan voor ontwikkelingen op het terrein van mobiliteit en energietransitie bijzonder zinvol zijn. Dit biedt ook een kans om met de universiteiten, hogescholen en bedrijven, maar ook innovatieve startups, na te denken over het gebruik van big data. Ook de provincie moet innoveren door slimmer om te gaan met beschikbare gegevens. Uiteraard wordt hierbij de privacy van onze inwoners en bedrijven geborgd.

Integriteit

Vertrouwen is de basis voor goed bestuur. De Gelderse VVD staat voor een **betrouwbare en integere overheid**. Iedereen die namens de VVD een functie vervult, doet dit op een integere wijze.

6. Hart voor Financiën “doelmatig besteden, nu en voor de toekomst”

De Gelderse VVD vindt dat de financiën van de provincie op orde moeten zijn en blijven. We gaan uit van doelmatigheid en doeltreffendheid in verband met zicht op de gerealiseerde (maatschappelijke) effecten. In een gezonde provincie heeft het huishoudboekje op orde. Belastinggeld wordt immers opgebracht door onze inwoners en bedrijven. Daar gaan we zuinig en verstandig mee om. Daarom is het belangrijk dat de provincie Gelderland helder en transparant verantwoording aflegt over de besteding van dit belastinggeld.

In de afgelopen jaren heeft de VVD zich sterk gemaakt voor een nieuw financieel instrument: het creëren van een **langjarige investeringsimpuls** op bepaalde beleidsterreinen. Voor de komende 12 jaar is een fors bedrag voor investeringen beschikbaar. Dit instrument wordt ingezet voor twee grote opgaven van de provincie: 1) mobiliteit en infrastructuur in het kader van de bereikbaarheid en 2) Het klimaatvraagstuk en de energietransitie in het kader van het Gelderse Klimaatinitiatief.

De Gelderse VVD wil met dit instrument langjarig investeren in de toekomst van Gelderland. We zullen zorgvuldig de financiën aan nuttige maatschappelijke doelen besteden. Het provinciaal vermogen is geen doel op zich. Voor goede plannen, die bijdragen aan de provinciale kerntaken, is er geld.

7. Hart voor de Gelderse regio's “De VVD heeft veel te bieden”

Gelderland is niet zomaar de mooiste provincie van Nederland. Het is een uitgestrekt gebied en kent van oudsher sterke regionale verbanden, onze streken, met een fijnmazig net van woonkernen ingebed in waterschappen en buurten met gezamenlijke gronden. Je eigenheid koesteren en tegelijk goed samenwerken. De dialoog zoeken zit daarmee al eeuwen in ons DNA. Dat erkent de Gelderse VVD, sterker we wil dit graag zo houden.

Er is tegelijk een wirwar aan regionale verbanden ontstaan met allemaal andere begrenzingen. Dit is verwarrend. Meer eenduidigheid over de grenzen van onze regio's en in de samenwerkingsverbanden streeft de VVD na. Dit geeft rust en overzicht bij onze inwoners, bedrijven, bestuurders en bezoekers en ook bij de overheden zelf.

De provincie werkt vanuit het Huis der Provincie met 7 economische regio's en hun economic boards: en deze zijn vaak ook grensoverschrijdend bezig: de Achterhoek (met 2 Euregio's), Arnhem-Nijmegen, de Liemers, Rivierenland, FoodValley op de zuidwest Veluwe, de Cleantech of Steden Driehoek Apeldoorn-Zutphen-Deventer, Ermelo-Harderwijk-Zeewolde en De Noord-Veluwe als onderdeel van regio Zwolle. Ieder heeft zijn eigen gedeputeerde als aanspreekpunt. Ook Statenleden hebben net als de raadsleden hier een grote verantwoordelijkheid. Immers is ook hier een controlerend en initiërend oog voor een gezonde democratie nodig. Dit kan verbeteren wat de VVD betreft.

Het is belangrijk dat er op hoogstaand niveau en tegelijk passend bij de specifieke regio door de provincie en de gemeenten samengewerkt wordt. Respect voor, bewustzijn van en helderheid over ieders rol is voor de VVD belangrijk. Daarvoor worden kwalitatief hoogstaande leerlijnen geboden en gevolgd bij onder meer de Gelderland Academie door ambtenaren en politici van provincie, gemeenten en waterschappen. Deze leerlijnen worden in samenspraak met de kennisinstellingen in onze provincie en het bedrijfsleven uitgewerkt. Altijd staat daarbij de onderlinge communicatie en vooral ook die met onze inwoners en bedrijven op de agenda. De VVD wil dat onze inwoners en bedrijven weten dat ze bij ons terecht kunnen. Dat er altijd een luisterend oor is met een oplossingsgerichte houding. Passend bij ons DNA.

Een vitale toekomstbestendige economie, is het fundament van de Gelderse economie. Het is niet het provinciehuis dat deze economie gezond houdt en draait... dat zijn de mensen en onze bedrijven in de Gelderse regio's. Zij zijn belangrijk, verdienen onze focus en krijgen steun en oplossingen die passen bij hun regio.

Regio Arnhem-Nijmegen

De VVD wil dat de grote Gelderse steden in de regio Arnhem-Nijmegen veel prioriteit geven aan het vervullen van vacatures en het tegengaan van werkloosheid, de economische ontwikkeling en de bereikbaarheid van de steden. Voor de economische ontwikkeling is snelle realisatie van de doortrekking van de A15 van groot belang (met snelle en veilige verbinding naar de A12 in de Liemers). De ICE is belangrijk voor de verbinding met Düsseldorf. De aanwezigheid van universiteiten en hogescholen is een belangrijke stimulans voor de innovatie. De energietransitie biedt grote kansen voor de aanwezige (inter-)nationaal actieve energiesector. De culturele en sportvoorzieningen versterken de aantrekkelijkheid van de regio en van Gelderland. Regio Arnhem-Nijmegen is meer dan de twee steden, ook is het belangrijk om de omliggende gemeenten leefbaar te houden.

Regio Rivierenland

De oriëntatie van Rivierenland voor de werkgelegenheid en het onderwijs is mede op Utrecht en Noord-Brabant gericht. Andersom trekken mensen uit de Randstad naar dit gebied waar ruimte, groen en voorzieningen zijn. Hierdoor is er een grote behoefte aan betaalbare woningen. Goede treinverbindingen voor scholieren en studenten uit deze regio is een noodzaak. Voor Rivierenland en de Gelderse Vallei is capaciteitsuitbreiding en renovatie van de Rijnbrug bij Rhenen daarom noodzakelijk. Ook moet de vlotte en veilige doorstroming van de A15 (de verbinding met de Randstad en het oosten van Nederland) verbeterd worden. De verwachtingen voor de logistieke sector blijft hoog gespannen. De economische ontwikkelingen voor o.a. de logistiek en de fruitdelta zijn voor dit gebied heel belangrijk om te blijven ondersteunen.

Regio Achterhoek

De vitaliteit van de economie van de Achterhoek met een aantrekkelijk woonaanbod voor jongeren en jonge gezinnen moet de komende periode het

Daarbij helpt het wanneer de verbindingen op orde zijn: verbreding N18 tot A18 en een optimalisering van het gebruik van spoorlijn Arnhem-Winterswijk. Met de aanwezige maakindustrie en onderwijsinstellingen moet worden bekeken hoe (meer) jongeren kansen krijgen en in de regio blijven wonen en werken. De grensoverschrijdende problematiek krijgt nadrukkelijk aandacht. Ouderen moeten in de regio kunnen blijven wonen.

Regio Stedendriehoek (Cleantech-regio)

De Stedendriehoek is als Cleantech-regio een mooi voorbeeld van provincie-overstijgende samenwerking. In het licht van de ontwikkeling naar een circulaire economie zijn er (inter)nationale kansen voor de Cleantech-bedrijven. Hiervoor zijn investeringen in (technisch) onderwijs en verbindingen met kennisinstellingen in Oost-Nederland nodig. Voor de Stedendriehoek is de uitbouw van de A1 en goede aansluiting van de A1 met de steden belangrijk. We willen dat de flessenhals Stroe opgelost wordt door de A1 te verbreden tussen Hoevelaken en Apeldoorn. De A50 tussen knooppunt Beekbergen en Zwolle is een cruciale verbinding voor Noordoost Gelderland. We willen het verbeteren van deze snelweg beter in beeld bij het Rijk. Voor verbetering van de verbinding Apeldoorn-Dieren (N786) moet een oplossing gezocht worden. Ten behoeve van het vervoer over water wordt in overleg met de provincie Overijssel het Twentekanaal verruimd.

De Veluwe

De Veluwe is nationaal een gewaardeerd recreatie- en natuurgebied. Wonen, ondernemen en recreatie staan voorop. Overlast voor verkeer en inwoners door wild moet worden aangepakt. Voor de bereikbaarheid moet de A28 worden verbreed met een extra rijstrook en dient de spoorverbinding van Harderwijk met de Randstad beter geregeld te worden (b.v. Harderwijk wordt een intercitystation of krijgt een kwartiersverbinding met Amersfoort). Ook moet er een snelle rechtstreekse verbinding in het openbaar vervoer komen tussen Apeldoorn en de regio Arnhem-Nijmegen.

Gelderse Vallei/Regio Food Valley

De VVD wil dat de gemeenten in de Gelderse Vallei veel prioriteit geven aan de economische ontwikkeling, de innovatieve mogelijkheden van de Food en Health Valley en de bereikbaarheid van de steden (bedrijven, onderwijs). De verbinding A1/A30 is heel belangrijk voor de bereikbaarheid van de Gelderse Vallei. De provincie Gelderland zal zich blijven inzetten om Food Valley nog sterker te positioneren als internationale topregio op het gebied van kennis en innovatie rond agrofood. Het belang daarvan voor de provincie Gelderland is groot want de agrofood is de sector waarin Nederland mondiaal het meest vooroploopt. Gelderland kan zich daarmee ook internationaal profileren als vestigingslocatie voor bedrijven.

8. Hart voor liberale waarden “het is goed wonen en werken in een liberaal Gelderland”

Voor de VVD staan vijf liberale waarden centraal: vrijheid, verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid. Deze liberale waarden zijn niet alleen uitgangspunt voor de Gelderse VVD. Ze inspireren ons om de Gelderland nog vitaler te maken. Vrijheid, gelijkwaardigheid en verdraagzaamheid zijn cruciaal om alle Gelderlanders, van jong tot oud, de ruimte te bieden goed te kunnen leven en zich hier te ontplooien. Vrijheid kan niet zonder verantwoordelijkheid, verdraagzaamheid, sociale rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid. De provinciale overheid is er dus niet voor zichzelf, maar staat ten dienste van de Gelderse samenleving.

**DOEN WAT NODIG IS VOOR
GELDERLAND.**

**VERKIEZINGSPROGRAMMA
provincie Gelderland
2023**